

marita.jonsson@virestadsfriskola.se

2022-01-07

1 (18)

Dnr-SI 2021:4430

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning av
Virestads friskola ekonomisk förening

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning vid Virestads friskola ekonomisk förening avseende de förutsättningar huvudmannen skapar för att eleverna får en likvärdig utbildning. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl huvudmannen klarar sitt uppdrag att ge elever förutsättningar att nå de nationella målen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer huvudmannens arbete inom två områden, se bilagan 1. På varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att myndighetens kvalitetskriterier uppfylls i Virestads friskola ekonomisk förening i följande utsträckning:

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Huvudmannen gör i låg utsträckning relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Virestads Friskola Ekonomisk förening behöver utveckla sin analys av studieresultat och resultat avseende trygghet så att den omfattar relevanta förklaringar med belägg till skillnader och variationer mellan till exempel enheterna, årskurserna och mellan pojkar och flickor. Förklaringarna behöver utgå ifrån utbildningens genomförande och förutsättningar på de båda skolenheterna. Dessa förklaringar kan sedan ligga till grund för förbättringsåtgärder.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Huvudmannen har i låg utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Virestads Friskola Ekonomisk förening behöver utveckla sin analys av hur elevers olika behov och förutsättningar påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig sin utbildning samt utifrån analysen sätta in relevanta och träffsäkra kompensatoriska åtgärder som kontinuerligt följs upp.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 augusti 2022 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, [Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund](#). Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2021:4430) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 4 kap. 3, 5-7 §§, 5 kap. 3 § skollagen

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen gör i låg utsträckning relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att huvudmannen saknar en analys av studie- respektive trygghetsresultat med relevanta förklaringar och belägg till skillnader och variationer i resultat mellan till exempel enheterna, de olika årskurserna, och mellan pojkar och flickor som relaterar resultaten till utbildningens genomförande och verksamhetens förutsättningar. Huvudmannen följer visserligen upp vissa studieresultat och resultat avseende trygghet på skolenheterna men uppföljningen är inte tillräckligt bred för att kunna fånga upp hur verksamheten utvecklas och de eventuella problem som kan uppstå.

Huvudmannen följer till viss del upp studieresultaten men saknar en analys med förklaringar och belägg

Granskningen visar att huvudmannen i vissa delar tar del av elevernas studieresultat, men att huvudmannens uppföljning inte är så bred att den kan utgöra underlag för en relevant förklarande analys. Resultaten följs upp på individnivå på enheterna av lärare, specialpedagog och rektor, som även är verksamhetschef, med hjälp av olika stödmaterial i främst svenska och matematik. Av intervjuer och inkommen information framgår att huvudmannen tar del av studieresultaten från betygen i årskurs 6 och resultat från de nationella proven i årskurs 3. Studieresultaten följs främst upp av verksamhetschefen.

Det framkommer i intervjuerna med rektorn/verksamhetschefen (i fortsättningen benämnd verksamhetschefen) och med representanterna från styrelsen att det är verksamhetschefen som avgör vilka resultat som styrelsemedlemmarna får ta del av när de träffas en gång i månaden. Vald information får styrelsemedlemmarna även ta del av i den årliga kvalitetsrapporten. Styrelserepresentanterna berättar att verksamhetschefen löpande informerar dem om resultaten och om till exempel elevers behov av särskilt stöd och extra anpassningar samt om förslag på olika åtgärder. Representanterna för styrelsen uppger dock att de skulle vilja ha en kontinuitet och en bättre systematik kring vilka resultat de får ta del av. De har av den anledningen infört ett årshjul för att öka tydligheten i kvalitetsarbetet.

Granskningen visar vidare att huvudmannen saknar en förklarande analys av studieresultaten. Visserligen framkommer i intervjuerna enstaka förklaringar till resultaten men dessa saknar tydliga belägg. Verksamhetschefen berättar till exempel att personalen har uppmärksammat att resultaten i engelska varierar stort mellan eleverna och hen uppger att en förklaring är att eleverna i sina hem möter det engelska språket i olika omfattning beroende på socioekonomiska förutsättningar. Av den anledningen har den interna timplanen gjorts om så att eleverna ska få träna engelska redan från årskurs 1. I intervjuerna med verksamhetschefen och

representanterna från styrelsen framkommer även ansatser till förklaringar till studieresultaten i övriga ämnen, vilka grundar sig på iakttagelser rörande elevunderlaget. Förklaringarna är dock allmänt hållna och handlar främst om faktorer som huvudmannen inte kan påverka. Representanterna från styrelsen uppger även att det är svårt att göra analyser på övergripande nivå då det inte går så många elever på skolenheterna. Samtidigt påtalar de att det saknas dokumentation av de analyser som görs.

Granskningen visar även att huvudmannen i sin analys i begränsad omfattning beaktar utbildningens genomförande och de förutsättningar verksamheten har, till exempel hur studieresultatet påverkas av kvaliteteten i undervisningen och organisatoriska förutsättningar. Visserligen framkommer det i intervjuerna att en organisationsförändring gjorts med anledning av identifierade problem i två klasser. Två årskurser har under föregående läsår slagits samman vilket, enligt såväl verksamhetschefen som styrelserepresentanterna, har bidragit till att gruppen har blivit mer funktionell. De intervjuade uppger att detta beror på att lärarna kunnat ställa högre krav på eleverna och att studieresultaten därför har förbättrats. Dock framkommer inte några tydliga belägg för att det just är sammanslagningen som bidragit till detta och det saknas en analys kring på vilket sätt de högre kraven har bidragit till högre studieresultat. Vidare berättar verksamhetschefen att lokalerna i slöjd inte upplevs tillräckligt funktionella. Detta är dock inte något som beaktas i analysen av studieresultaten i slöjd. Huvudmannen gör inte heller analyser som relaterar till tillgången till lärare respektive övrig personal. Det framkommer i intervjuerna att personaltätheten är god eftersom det har varit ett prioriterat område inom verksamheten. Dock är lärartätheten låg, enligt offentlig statistik,¹ men detta är inte en faktor som beaktas i analysen av studieresultaten. De intervjuade lyfter i stället fram elevernas arbetsinsats, beteende eller hemförhållanden som förklaringsmodeller till studieresultaten.

Granskningen visar slutligen att de utvecklingsområden som huvudmannen arbetar med inte utgår från en analys av enheternas behov. Målen för 2020-2021, som är definierade i kvalitetsrapporten, är satta dels av styrelsen, dels av verksamhetschefen i

¹ Av Skolverkets Skolblad framgår det att antal elever per heltidstjänster (lärare) under 2020-2021 var 18,6 på enheten i Bråthult och 16,6 på enheten i Virestad. Rikssnittet var 12,2 elever per heltidstjänst.

samarbete med personalen. Exempel på mål som är satta av verksamheten är Ökad kunskap i digitalisering och Fortsatt arbete med bemötande/elevhälsa och arbetet med anpassningar och särskilt stöd. Styrelsen väljer däremot mål som, enligt verksamhetschefen, är mer visionära, till exempel Miljö och hållbarhet. Dessa mål är inte relaterade till en analys av studieresultat och de utgår inte från något utvecklingsbehov i verksamheten. Målen som är formulerade av verksamhetschefen utgår i sin tur från behov som personalen har identifierat men inte heller dessa mål är kopplade till studieresultaten.

Huvudmannen följer till viss del upp trygghetsresultaten men saknar en analys med förklaringar och belägg

Granskningen visar att huvudmannen följer upp trygghetsresultaten utifrån ett begränsat underlag. Av intervjun med verksamhetschefen framgår att trygghetsresultaten på övergripande nivå främst följs upp genom Skolinspektionens Skolenkät i årskurs 5 samt genom antalet incidentrapporter. Det framkommer dock i intervjuerna att tryggheten även följs upp på skolenheterna genom till exempel egna enkäter och enkäter som kommer från kommunen. Vidare arbetar personalen med sociogram för att fånga elevernas känsla av trygghet.

Granskningen visar vidare att huvudmannen har identifierat skillnader i elevernas känsla av trygghet mellan skolenheterna. Det framkommer i intervjun med verksamhetschefen att en skolenhet har bättre trygghetsresultat än den andra. Av inkommen dokumentation framgår det att det främst är vid raster och vid ostrukturerade aktiviteter som det blir problem och huvudmannen har därför styrt resurser i form av mer personal till den enhet som har flest incidentrapporter. Förstärkningen har, enligt verksamhetschefen, skett utifrån trygghetsresultat, barnens mående och utifrån att skolan har växt. Än så länge har insatsen inte gett önskad effekt och förklaringen som verksamhetschefen uppger är att det på skolenheten går många elever med svårigheter. Även elevhälsan är procentuellt högre på enheten men detta beror, enligt styrelserepresentanterna, på att Skolinspektionen tidigare riktat kritik mot bristande tillgång till kurator och inte på en analys som huvudmannen genomfört.

Även om granskningen visar att huvudmannen följer upp trygghetsresultat och identifierar vissa skillnader mellan enheterna saknas en analys med förklaringar och belägg som grundar sig på utbildningens genomförande och verksamhetens förutsättningar. Huvudmannens förklaringar till skillnader i upplevd trygghet mellan enheterna handlar främst om elevunderlaget och inte om faktorer som huvudmannen kan påverka. Representanterna från styrelsen och verksamhetschefen uppger att

känslan av trygghet varierar mellan åren och att några generella slutsatser kring orsaker är svåra att ge. Huvudmannens analys är snarare beskrivande än förklarande och de förklaringar som ges är vaga och saknar empiriska belägg. Valet att prioritera personalförstärkningar istället för lärartäthet har, enligt verksamhetschefen, inte gett effekt på trygghetsresultaten, men varken den låga lärartätheten, lokalernas beskaftenhet eller kvaliteten i undervisningen beaktas i analysen.

Huvudmannen gör inga analyser av skillnader mellan pojkar och flickor i studieresultat respektive resultat avseende trygghet

Granskningen visar att även om huvudmannen följer upp resultat uppdelat på kön, har huvudmannen ingen analys med förklaringar till skillnader i studie- och trygghetsresultat mellan pojkar och flickor. Det framgår i intervjuer att huvudmannen följer upp elevernas betyg i årskurs 6 uppdelat på kön. Likaså följs resultaten avseende trygghet upp uppdelat på pojkar och flickor i årskurs 5. Resultatet visar att flickors och pojkars betyg i årskurs 6 i flera ämnen skiljer sig åt och att flickor i årskurs 5 har lägre upplevd trygghet än pojkar.² Däremot har huvudmannen inga förklaringar till varför studieresultaten och resultaten avseende trygghet skiljer sig åt mellan pojkar och flickor. Verksamhetschefen uppger att resultaten ser olika ut år från år, att det ibland är flickorna som når högre betyg och ibland pojkarna och att det är samma sak som gäller för trygghetsresultaten. Av den anledningen uppger verksamhetschefen att skillnaderna och variationerna i resultaten inte är något som analyseras. Styrelserepresentanterna berättar att verksamhetschefen visserligen har presenterat skillnader mellan könen avseende studieresultat för dem och att det finns en medvetenhet kring problematiken men att huvudmannen inte har analyserat resultaten. De berättar till exempel att de förra året enbart fick ta del av meritvärdet sammanslaget och att det inte var specificerat för pojkar och flickor. Av intervjuerna framkommer det dock att även om ingen analys görs så förs det diskussioner kring könsskillnaderna. De förklaringar till variationerna som verksamhetschefen lyfter fram är till exempel att det i en av årskurserna finns starka pojkar vilket gör pojkarna

² Enligt verksamhetens kvalitetsrapport ligger flickornas betygspoäng till exempel på 16,75 i religion och 16,35 i biologi medan pojkarna når 15,2 och 15,0. I idrott och slöjd är det motsatt förhållande då flickorna låg på 11,5 respektive 11,8 att jämföra med pojkarna som låg på 13,1 respektive 15,0. Skolinspektionens trygghetsenkät visar på samma diskrepans. Flickorna låg på ett indexvärde på 7,3 medan pojkarna nådde upp till ett värde på 9,0.

tryggare, samt att flickorna i en viss årskurs har en speciell inställning till en del ämnen som påverkar deras studieresultat negativt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Virestads Friskola Ekonomisk förening behöver utveckla sin analys av studieresultat och resultat avseende trygghet så att den omfattar relevanta förklaringar med belägg till skillnader och variationer mellan till exempel enheterna, årskurserna och mellan pojkar och flickor. Förklaringarna behöver utgå ifrån utbildningens genomförande och förutsättningar på de båda skolenheterna. Dessa förklaringar kan sedan ligga till grund för förbättringsåtgärder.

Granskningen visar att huvudmannen till viss del följer upp studieresultat och resultat avseende trygghet på övergripande nivå. Likaså visar granskningen att huvudmannen ger några förklaringar till variationer och skillnader mellan till exempel olika elevgrupper gällande studieresultat, mellan pojkar och flickor gällande såväl studieresultat som trygghet och mellan de två skolenheterna gällande trygghet. Även om huvudmannen resonerar kring skillnader mellan till exempel elevers resultat i engelska och mellan elevers upplevda trygghet på en av skolenheterna, framgår det av förklaringarna att de snarare är av hypotetisk karaktär och att analysen inte är underbyggd med empiriska belägg. Utan en förklarande analys av skillnader och variationer i resultat som grundar sig i fakta från den egna verksamheten, kan huvudmannen inte vara säker på att de förbättringsåtgärder som vidtas är relevanta och effektfulla.

Enligt 4 kap. 3 § skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska enligt 4 kap. 5 § vara de mål som finns för utbildningen i denna lag och andra föreskrifter.

För att uppnå målen i lagstiftningen behöver huvudmannen följa upp skillnader och variationer i studieresultat och resultat avseende trygghet mellan till exempel enheter, årskurser och mellan pojkar och flickor, samt koppla resultaten till utbildningens genomförande och verksamhetens förutsättningar i syfte att finna relevanta förklaringar till vad som påverkar och orsakar resultaten för den samlade verksamheten. Huvudmannen bör även analysera om underlaget är tillräckligt eller om ytterligare uppföljningar behöver göras för att utvecklingsområden ska kunna

identifieras. Att söka förklaringar till skillnader och variationer utifrån olika parametrar är angeläget för att huvudmannen ska kunna vidta relevanta åtgärder som säkerställer likvärdigheten i utbildningen. Om huvudmannen inte grundar åtgärder i en förklarande analys finns risk att åtgärderna blir mindre träffsäkra och relevanta för just den aktuella elevgruppen. Skolinspektionens erfarenheter visar att huvudmäns analyser ofta behöver utvecklas då de insatser som det beslutas om sällan grundar sig på väl genomförda analyser.³

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen Virestads Friskola Ekonomisk förening utvecklar sin analys genom att identifiera skillnader och variationer i studieresultat och resultat gällande trygghet. Huvudmannen behöver i sin analys relatera eventuella avvikelser till utbildningens genomförande och förutsättningar, i syfte att finna förklaringar som kan ligga till grund för förbättringsåtgärder. Förklaringarna behöver underbyggas av trovärdig fakta från till exempel elevenkäter, statistik eller beprövad erfarenhet.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 2 kap. 8 §, 4 kap. 7 § skollagen

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen har i låg utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är följande: Granskningen visar att huvudmannen saknar tydliga förklaringar till hur elevernas förutsättningar och behov påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. Detta leder till att huvudmannen inte på ett genomtänkt sätt kan motivera hur resurser fördelas mellan olika skolenheter utifrån elevernas olika behov. Granskningen visar vidare att huvudmannen sätter in vissa kompensatoriska åtgärder men att dessa i begränsad omfattning är relevanta och träffsäkra, och att de förväntade effekterna är otydliga. Huvudmannen följer slutligen kontinuerligt upp de kompensatoriska åtgärder som

³ Skolverkets allmänna råd med kommentarer, (2012). *Systematiskt kvalitetsarbete- för skolväsendet*, s 30-34 och Skolinspektionen, 2015, *Huvudmannens styrning av grundskolan – ett uppdrag med eleven i fokus*, s 24.

återfinns i elevernas åtgärdsprogram, men uppföljning på huvudmannanivå sker i begränsad omfattning och åtgärderna kopplas då inte till elevernas resultat.

Huvudmannen saknar tydliga förklaringar till hur elevers förutsättningar och behov påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen

Granskningen visar att huvudmannen har identifierat några elevgrupper som har sämre förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Arbetet med att kartlägga behoven och förutsättningarna sker i samarbete mellan verksamhetschefen, lärarna och personal från elevhälsan och analysen utgår från information som överlämnats från föregående skola och från förskolan. Även information från klasskonferenser, antalet incidentrapporter och åtgärdsprogram samt olika studieresultat beaktas i analysen. Av intervjun med verksamhetschefen framgår att de elever som har sämre förutsättningar ofta har någon form av diagnos alternativt har sämre socioekonomiska förutsättningar.

Granskningen visar samtidigt att även om huvudmannen har identifierat vissa elevgrupper med sämre förutsättningar, har huvudmannen inga tydliga förklaringar till hur dessa elevgruppers förutsättningar och behov påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen. De förklaringar som ges i intervjuerna är vaga och visar till exempel inte på vilket sätt elever med medicinska diagnoser har sämre förutsättningar att nå målen. Inte heller framkommer det hur elevers möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen påverkas av sämre socioekonomiska förutsättningar mer än vad verksamhetschefen anger vara förklaringen till spridningen i resultat i engelska, vilket togs upp under område 1. Verksamhetschefen uppger att svårigheterna som eleverna har varierar, att individerna har olika bakgrund och att analysen därför måste göras på individnivå. Några elevgrupper är i behov av enskild undervisning eller undervisning i en mindre grupp. Dessa elever behöver även mycket repetition, enligt verksamhetschefen, för att utveckla sina förmågor och tillgodogöra sig sina kunskaper. Styrelsen bekräftar verksamhetschefens bild av att analysen måste ske på individnivå. De menar att det handlar om enstaka individer som ofta identifierats redan på förskolan och som verksamheten har fått information om vid överlämnandet. Av intervjuerna framgår det att huvudmannen i begränsad omfattning har försökt identifiera gemensamma mönster vad gäller vilka behov och förutsättningar eleverna har. Analysen sker främst på individnivå och är då kopplad till ett åtgärdsprogram alternativt till ett behov av extra personal.

Huvudmannen har till viss del förklararingar och motiveringar till hur förhållanden på skolenheterna och elevers olika förutsättningar och behov påverkar resursfördelningen

Granskningen visar att kunskapsresultaten och resultat avseende trygghet till viss del ligger till grund för fördelningen av resurser mellan enheterna. Verksamhetschefen uppger att hen vid resursfördelning bland annat tar hänsyn till vilka elever som går i klasserna samt antalet åtgärdsprogram och incidentrapporter. Det framkommer till exempel i intervjun att en skolenhet har högre personaltäthet jämfört med den andra samt även procentuellt mer elevhälsa, bland annat på grund av det stora antalet incidentrapporter. Den höga personaltätheten har, enligt verksamhetschefen, kunnat genomföras tack vare tilläggsbeloppen som dock är öronmärkta till vissa insatser. Styrelserepresentanterna uppger att resurstilldelning även har gjorts för att kunna dela klasser. Styrelsen har dessutom varit delaktig i att förse enheterna med datorer utifrån att vissa elever inte har samma socioekonomiska förutsättningar som andra, vilket de uppger är en kompensatorisk åtgärd.

Granskningen visar emellertid att förklaringarna till hur elevers olika förutsättningar påverkar resursfördelningen i begränsad omfattning är tydliga och relevanta. Bortsett från tilläggsbeloppen är resurserna inte riktade till de identifierade elevgrupperna och analysen av vilka resurser som behöver tillföras saknas. Till exempel saknar huvudmannen motivering till att högre personaltäthet har prioriterats framför hög lärartäthet.

Huvudmannens kompensatoriska åtgärder är i begränsad omfattning relevanta och träffsäkra, och förväntade effekter är otydliga

Granskningen visar att huvudmannen sätter in vissa åtgärder av kompensatorisk karaktär. Av intervjuerna framkommer att en sådan åtgärd är styrning av extra personal till en av enheterna. Åtgärden görs med syfte att öka tryggheten på raster och kunna dela elevgrupper. Verksamhetschefen uppger även att omfördelningen av undervisningstimmar i engelska är en kompensatorisk åtgärd för att stödja elever som av socioekonomiska skäl inte har lika goda förutsättningar att nå kunskapsmålen i ämnet som andra elever. Ytterligare åtgärder som verksamhetschefen lyfter fram är utbildningsinsatser för lärare kring till exempel bemötande och språkstörningar som ges i samarbete med SPSM.

Granskningen visar emellertid att få av åtgärderna är relevanta och träffsäkra. Även om utbildningsinsatserna för lärarna utgår från identifierade behov, är övriga åtgärder inte tydligt kopplade till ett identifierat behov hos en grupp elever. Insatsen att omfördela undervisningstimmar är till exempel mer av generell art än riktad mot elever med sämre förutsättningar. Vidare motiveras inte personalförstärkningen utifrån en analys av de specifika elevgruppernas förutsättningar och behov. I intervjun med verksamhetschefen framkommer att det inte heller sätts in några

verksamhetsövergripande kompensatoriska åtgärder trots att det finns likartade utmaningar på båda enheterna.

Granskningen visar vidare att huvudmannen inte sätter upp mål som tydliggör förväntade effekter av de kompensatoriska åtgärderna. Visserligen uppger verksamhetschefen till exempel att åtgärden i engelska är tänkt ska leda till högre betyg och utbildningen i bemötande till att antalet incidenter minskar. De förväntade effekterna som beskrivs är dock ofta generella och kopplas inte till en specifik elevgrupp.

Huvudmannen följer till viss del upp de kompensatoriska åtgärderna men inte om de har lett till faktiska förbättringar för eleverna

Granskningen visar att huvudmannen kontinuerligt följer upp de åtgärder som är angivna i enskilda elevers åtgärdsprogram. Verksamhetschefen uppger att processen kring åtgärdsprogrammen är tydlig och att uppföljning på individnivå, utifrån den enskilda elevens behov och förutsättningar, sker i samarbete med elevhälsan. Detta bekräftas av styrelserepresentanterna som även uppger att lärarna får verktyg att bättre förstå eleverna tack vare elevernas utredningar. Det framkommer även i intervjun att huvudmannen just nu har inlett ett arbete med att kartlägga antalet extra anpassningar på övergripande nivå, att åtgärden med kompetensutveckling i samarbete med SPSM har utvärderats och att huvudmannen har kunnat se effekter på studieresultatet på de elever som slutat årskurs 6.

Granskningen visar emellertid att huvudmannen därutöver i begränsad omfattning följer upp kompensatoriska åtgärder på huvudmannanivå, och att när det sker kopplas åtgärderna sällan till elevernas resultat. Av intervjuerna med verksamhetschefen framgår till exempel att uppföljning av åtgärder främst sker på individnivå och när det gäller insatsen kring bemötande kopplades den inte till elevernas resultat utan följdes upp utifrån lärarnas upplevelse av utbildningen. Av intervjun med verksamhetschefen framgår vidare att åtgärden med ökad personaltäthet för att minska antalet incidentrapporter har följts upp, men att någon förbättring i form av till exempel färre rapporter hittills inte har skett. Verksamhetschefen anger som förklaring till att effekten uteblivit att antalet elever med diagnoser har ökat samt att effekten är för tidig att utvärdera.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Virestads Friskola Ekonomisk förening behöver utveckla sin analys av hur elevers olika behov och förutsättningar påverkar deras möjligheter att tillgodogöra sig sin utbildning samt utifrån analysen sätta in relevanta och träffsäkra kompensatoriska åtgärder som kontinuerligt följs upp.

Granskningen visar att huvudmannen till viss del identifierar elevgrupper på skolnivå med sämre förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Huvudmannen saknar dock tydliga förklaringar till hur elevernas olika behov och förutsättningar påverkar deras möjligheter att lyckas i skolan. Likaså finns i låg omfattning motiveringar till hur styrda resurser, till exempel förstärkt elevhälsa respektive högre personaltäthet, förväntas bidra till att elever med sämre förutsättningar i högre utsträckning kommer nå utbildningens mål. Även om huvudmannen ger vissa förklaringar på individnivå förekommer få övergripande förklaringar som belyser olika elevgruppers behov av kompensatoriska åtgärder. Granskningen visar vidare att huvudmannen i begränsad utsträckning har ett aktivt och löpande arbete med att följa upp de kompensatoriska åtgärderna som sätts in och se till att dessa leder till faktiska förbättringar.

Enligt 2 kap 8 § i skollagen ska huvudmannen säkerställa att utbildningen genomförs i enlighet med de bestämmelser som finns i skollag, läroplaner och andra föreskrifter. Detta innebär bland annat att huvudmannen har ett ansvar för att alla elever ges det stöd och den stimulans de behöver för att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål. Eftersom det är rektorn som leder det pedagogiska arbetet vid skolenheten handlar huvudmannens ansvarstagande främst om att skapa ekonomiska och personella förutsättningar som bidrar till att rektorn kan organisera verksamheterna på ett bra sätt. Huvudmannen ska stödja rektorn i utvecklingsarbetet vid skolenheterna genom att systematiskt och kontinuerligt följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten.⁴

Härutöver anges i 1 kap 9 § skollagen att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig. Mer specifikt anger skollagen att utbildningen ska ta hänsyn till elevers olika behov och att det ska finnas en strävan att uppväga skillnader i elevernas

⁴ Skolinspektionen (2021). *Enskilda huvudmäns styrning av det kompensatoriska uppdraget i gymnasieskolan*, s 6

förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Det är därför avgörande att huvudmannen aktivt styr insatser för att kompensera för elevers olika förutsättningar.

För att uppnå målen i lagstiftningen behöver huvudmannen ha kunskap om hur elevernas behov och förutsättningar på de olika skolenheterna påverkar deras möjligheter att nå utbildningens mål. Huvudmannen behöver vidare fördela resurser så att de kommer de identifierade elevgrupperna till del och sätta in relevanta och träffsäkra kompensatoriska åtgärder som kontinuerligt följs upp utifrån förväntade effekter. Skolinspektionens erfarenheter visar att elevers förutsättningar och behov sällan vägs in i analysen som ska ligga till grund för riktade kompensatoriska åtgärder.

Skolinspektionen rekommenderar därför att Virestads Friskola Ekonomisk förening utvecklar sin analys för att kunna identifiera mönster som förklarar dels vilka elever som har sämre förutsättningar att nå utbildningens mål, dels på vilket sätt elevers behov och förutsättningar påverkar möjligheterna att tillgodogöra sig utbildningen. Förklaringarna behöver vara underbyggda av fakta så att de kompensatoriska åtgärderna blir tillräckligt relevanta och träffsäkra och på så sätt kan sättas in där de bäst behövs. För att ytterligare kunna säkerställa att de kompensatoriska åtgärderna ger förväntad effekt behöver dessa även kontinuerligt följas upp.⁵

⁵ Skolinspektionen (2021). *Enskilda huvudmäns styrning av det kompensatoriska uppdraget i gymnasieskolan*, s 6

På Skolinspektionens vägnar

X Cecilia Kjellman

Enhetschef

Signerat av: Cecilia Kjellman

X Cecilia Halldén

Föredragande

Signerat av: Cecilia Halldén

I handläggningen av ärendet har även Jenny Fahlman och Anna Johansson medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med rektor tillika verksamhetschef samt specialpedagog
- En gruppintervju med respresentanter ur styrelsen
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

För huvudmannen granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning det finns en förklarande ansats i huvudmannens analys av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning huvudmannen har vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Skolinspektionen har i den regelbundna kvalitetsgranskningen valt ut två väl definierade och begränsade granskningsområden i syfte att få ett djup förståelse av hur huvudmannen arbetar inom dessa områden inom en specifikt utvald skolform. De två ovanstående områdena representerar inte hela huvudmannens arbete. Inom huvudmannens ansvar för skolan finns många viktiga områden som tillsammans bildar huvudmannens samlade ansvar för sin verksamhet och det finns därmed andra områden som är betydelsefulla för ett framgångsrikt arbete. Granskningen ger dock en god inblick i med vilken kvalitet huvudmannens arbete sker inom ovanstående

områden för den valda skolformen. Resultaten av denna granskning kan även ge information till hur huvudmannen kan utveckla sitt arbete inom andra områden och i andra skolformer.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte huvudmannen den 29 september 2021. Besöket genomfördes av Cecilia Halldén och Jenny Fahlman.

Virestads Friskola Ekonomisk förening ligger i Älmhults kommun i Kronobergs län och är huvudman för två skolenheter, Virestads Friskola F-6 och Bråthults Friskola F-4. Läsåret 2020/2021 gick 84 elever på Virestads Friskola och 49 elever på Bråthults Friskola. Därutöver driver huvudmannen två förskoleenheter, en i Bråthult och en i Virestad.

Verksamheten leds av en verksamhetschef som är utsedd av föreningens styrelse. Verksamhetschefen är även rektor för de olika enheterna. Till sin hjälp har hen en biträdande rektor för förskolorna.